

וישב

Vayeshev

ראשון

Yaakov settled in the land of his father's residence, in the land of Canaan.

1 וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: ^a temporary abode

וַיֵּתֵב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ תּוֹתְבוֹת אָבוֹהִי בְּאֶרֶץ דְּכָנָעַן

Rashi

וישב יעקב וגו'. אחר שכתב לך ישובי עשו ותולדותיו בדרך קצרה, שלא היו ספונים וחשובים לפרש היאך נתישבו, וסדר מלחמותיהם איך הורישו את החורי, פירש לך ישובי יעקב ותולדותיו בדרך ארוכה, כל גלגולי סבתם, לפי שהם חשובים לפני המקום להאריך בהם, וכן אתה מוצא בעשרה דורות שמאדם ועד נח, פלוני הוליד פלוני, וכשבא לנח האריך בו, וכן בעשרה דורות שמנח ועד אברהם קצר בהם, ומשהגיע אצל אברהם האריך בו. משל למרגלית שנפלה בין החול, אדם ממשמש בחול וכוברו בכברה עד שמוצא את המרגלית, ומשמצאה, הוא משליך את הצרורות מידו ונוטל המרגלית. (דבר אחר וישב יעקב, הפשתני הזה, נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה, אנה יכנס כל הפשתן הזה, היה פיקח אחד משיב לו, ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כולו, כך יעקב, ראה כל האלופים הכתובים למעלה, תמה ואמר, מי יכול לכבוש את כולן, מה כתיב למטה, אלה תולדות יעקב יוסף, וכתוב וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהָבָה וּבֵית עֲשָׂו לְקֵשׁ, ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם. ברש"י ישן):

This is the history of Yaakov; Yoseif at the age of seventeen years, would tend the sheep with his brothers, and the lad was with the sons of Bilhah, and the sons of Zilpah, his father's wives. Yoseif brought back bad reports about them to their father.

2 אֵלֶּה | תְּלֻדֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן־שִׁבְעֵ־עָשָׂר שָׁנָה ^{result}

הָיָה רָעָה אֶת־אֶחָיו בְּצֹאן וְהוּא נָעַר אֶת־בְּנֵי בִלְהָה

slander

וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־ דִּבְתָּם

רָעָה אֶל־אָבִיהֶם:

אֵלֶּין תּוֹלְדֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ עָסְרִי שָׁנִין (פֶּד)
הָיָה רָעִי עִם אֶחָוָהִי בְּעֹנָא וְהוּא מְרַבִּי עִם בְּנֵי בִלְהָה
וְעִם בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבוּהִי וַיָּבִיטִי יוֹסֵף יֵת דְּבָהּוֹן בִּישָׂא
לְוֹת אָבוּהוֹן

Rashi

אלה תולדות יעקב. ואלה של תולדות יעקב, אלה ישוביהם וגלגוליהם, עד שבאו לכלל יישוב. סבה ראשונה, יוסף בן שבע עשרה וגו', על ידי זה נתגלגלו וירדו למצרים, זהו אחר ישוב פשוטו של מקרא, להיות דבר דבור על אופניו. ומדרש אגדה דורש, תלה הכתוב תולדות יעקב ביוסף, מפני כמה דברים, אחת, שכל עצמו של יעקב לא עבד אצל לבן אלא ברחל, ושהיה זיו איקונין של יוסף דומה לו, וכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף, זה נשטם וזה נשטם, זה אחיו מבקש להרגו וזה אחיו מבקשים להרגו, וכן הרבה בבראשית רבה (פד, ו). ועוד נדרש בו, וישב, ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב בשלוה, אומר הקב"ה, לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה:

והוא נער. שהיה עושה מעשה נערות, מתקן בשערו, ממשמש בעיניו, כדי שיהיה נראה יפה: את בני בלהה. כלומר, ורגיל אצל בני בלהה, לפי שהיו אחיו מבזין אותו, והוא מקרבן. את דבתם רעה. כל רעה שהיה רואה באחיו בני לאה, היה מגיד לאביו, שהיו אוכלין אבר מן החי, ומזלזלין בבני השפחות לקרותן עבדים, וחשודים על העריות. ובשלשתן לקה, על אבר מן החי, וַיִּשְׁחָטוּ שְׁעִיר עִזִּים במכירתו, ולא אכלוהו חי (כדי שילקה בשחיטה) ועל דבה שספר עליהם שקורין לאחיהם עבדים, לְעֶבֶד נִמְכָּר יוֹסֵף, ועל העריות שספר עליהם, וַתִּשָּׂא אִשָּׁת אָדָנִי וגו': דבתם. כל לשון דבה פרלי"ץ בלע"ז. כל מה שהיה יכול לדבר בהם רעה, היה מספר: דבה. לשון דובב שְׁפָטִי יְשָׁנִים (שיר השירים ז, י):

Yisrael loved Yoseif more than any of his sons, for he was a son of his old age to him, and he made him a long, colorful cloak.

3 וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־בָּנָיו כִּי־בן־זָקְנִים הוּא לוֹ

a long and
sleeved
tunic...

פָּסִים :

tunic

כְּתָנֶת

וַעֲשֶׂה לוֹ

וְיִשְׂרָאֵל רָחַם יֵת יוֹסֵף מִכָּל בְּנוֹתָי אֲרִי בֶר חָכִים הוּא
לֵה וַעֲבַד לֵה כְּתוּנָא דְפָסִי

Rashi

בן זקנים. שנולד לו לעת זקנתו. ואונקלוס תרגם. בר חכים הוא ליה, כל מה שלמד משם ועבר מסר לו. דבר אחר, שהיה זיו איקונין שלו דומה לו:

פסים. לשון כלי מלת (שבת י:), כמו כַּרְפָּס וּתְכֵלֶת, וכמו כְּתָנֶת הַפָּסִים דתמר ואמנון. ומדרש אגדה על שם צרותיו, שנמכר לפוטיפר ולסוחרים ולישמעאלים ולמדינים:

His brothers saw that their father loved him more than all his brothers, and they hated him. They could not speak to him peaceably.

4 וַיֵּרְאוּ אָחָיו כִּי־אָהַב אֶת־אֲבִיהֶם מִכָּל־אָחָיו וַיִּשְׁנְאוּ

אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַבְּרוֹ לְשָׁלָם:

וַחֲזוּ אֲחוֹתָי אֲרִי יֵתָה רָחַם אֲבוֹהוֹן מִכָּל אֲחוֹתָי וְסָנוּ
יֵתָה וְלֹא צָבָן לְמַלְלָא עֲמָה לְשָׁלָם

Rashi

ולא יכלו דברו לשלום. מתוך גנותם למדנו שבחם, שלא דברו אחת בפה ואחת בלב:

דברו. לדבר עמו:

Yoseif had a dream and he told his brothers, and they hated him even more.

5 וַיַּחְלֵם יוֹסֵף חֲלֹם וַיַּגֵּד לְאָחָיו וַיּוֹסְפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ:

וַחֲלָם יוֹסֵף חֲלָמָא וַחֲוִי לְאֲחוֹתָי וְאוֹסִיפוּ עוֹד סָנוּ יֵתָה

He said to them, Listen to this dream that I dreamt.

6 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמַעוּ־נָא הַחֲלֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתִּי:

וַאֲמַר לְהוֹן שְׁמַעוּ כְּעֹן חֲלָמָא הָדִין דִּי חֲלִימִית

Behold, we were binding sheaves in the middle of the field. Behold my sheaf rose and stood up straight; and behold your sheaves surrounded it and prostrated themselves to my sheaf.

7 וְהִנֵּה אֲנִיחֵנוּ מֵאַלְמִים וְגַם-נִצְבָּה וְהִנֵּה תִסְבִּינָה אֲלֵמֹתֶיכֶם
 something bound to tie fast
 אֲלֵמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה

קָמָה אֲלֵמֹתַי וְגַם-נִצְבָּה וְהִנֵּה תִסְבִּינָה אֲלֵמֹתֶיכֶם

וְתִשְׁתַּחֲוֶינָה לְאֵלֵמֹתַי:

וְהָאֵל אֲנִיחָא מֵאַסְרִין אֲסָרִין בְּגוֹ חֲקֵלָא וְהָאֵל קָמָת
 אֲסָרֵתִי וְאִי אֲזִידְקָפָת וְהָאֵל מִסְתַּחֲרִין אֲסָרֵתְכוֹן וְסָגְדוּ
 לְאֵסָרֵתִי

Rashi

מאלמים אלמים. כתר גומו מאסרין אסרין, עמרין, וכן נשא אלמותיו (תהלים קכו, ו), וכמוהו בלשון משנה והאלומות נוטל

ומכריז:

קמה אלומתי. נזקפה:

וגם נצבה. לעמוד על עמדה בזקיפה:

His brothers said to him, Will you then be a king over us? Will you indeed rule over us? They hated him even more because of his dreams and his words.

8 וַיֹּאמְרוּ לוֹ אָחִיו הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם-מִשׁוֹל תִּמְשָׁל

בָּנוּ וַיֹּסִיפוּ עוֹד שִׁנְאָה אֹתוֹ עַל-חֲלֻמֹּתָיו וְעַל-דְּבָרָיו:

וַיֹּאמְרוּ לֵה אַחֲוָהִי הַמֶּלֶכְו אֶת מַדְמֵי לְמַמְלָךְ עָלֵנָא אוֹ
 שׁוֹלְטָן אֶת סְבִיר לְמִשְׁלַט בְּנָא וַאֲוִסִּיפוּ עוֹד סְנוּ יְתָה
 עַל חֲלֻמוֹהִי וְעַל פִּתְגָּמוֹהִי

Rashi

ועל דבריו. על דבתם רעה שהיה מביא לאביהם:

He had another dream and told it to his brothers. He said, Behold! I dreamed another dream. The sun, the moon, and eleven stars were prostrating themselves to me.

וְחֵלֶם עוֹד חֵלֶמָא אַחֲרָנָא וְאַשְׁתַּעֲי יְתָה לְאַחוּהִי וְאָמַר
הָא חֵלְמִית חֵלֶמָא עוֹד וְהָא שְׁמַשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר
כּוֹכָבִים סָגְדוּ לִי

He told it to his father and to his brothers. His father rebuked him, and said to him, What is this dream that you dreamed? Shall I, your mother and your brothers come and prostrate themselves on the ground to you?

וְאַשְׁתַּעֲי לְאַבוּהִי וּלְאַחוּהִי וַיִּגְדֵּל בָּהּ אָבוּהִי וְאָמַר לָהּ
מָה חֵלֶמָא הָדִין דִּי חֵלְמָתָא הִמִּיתָא נִיתִי אָנָא וְאַחֶיךָ
וְאַחֶיךָ לְמִסְגָּד לָךְ עַל אַרְעָא

9 וַיַּחֲלֶם עוֹד חֵלֶם אַחֵר וַיְסַפֵּר אֹתוֹ לְאַחָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה
חֵלְמָתִי חֵלֶם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר
כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי:

10 וַיְסַפֵּר אֶל-אָבִיו וְאֶל-אֶחָיו וַיִּגְעַר ^{to chide} בָּבו אָבִיו וַיֹּאמֶר
לֹא מָה הַחֲלֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֵלְמָתָ הֵבִיא נָבוֹא אֲנִי
וְאַחֶיךָ וְאַחֶיךָ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לָךְ אֶרְצָה:

Rashi

ויספר אל אביו ואל אחיו. לאחר שספר אותו לאחיו, חזר וספרו לאביו בפניהם:
ויגער בו. לפי שהיה מטיל שנאה עליו:

הבוא נבוא. והלא אמך כבר מתה, והוא לא היה יודע שהדברים מגיעין לבלהה, שגדלתו כאמו (ב"ר פד, יא). ורבותינו למדו
מכאן, שאין חלום בלא דברים בטלים, ויעקב נתכוון להוציא הדבר מלב בניו, שלא יקנאוהו, לכך אמר לו הבוא נבוא וגו',
כשם שאי אפשר באמך, כך השאר הוא בטל:

His brothers were jealous of him but his father kept the matter in mind.

וַיִּקְנְאוּ בָהּ אֲחוּהִי וְאַבוּהִי נָטַר יֵת פִּתְגָמָא

to be
zealous

11 וַיִּקְנְאוּ בָּבו אֶחָיו וְאַבִּיו שָׁמַר אֶת־הַדְּבָר:

Rashi

שמר את הדבר. היה ממתין ומצפה מתי יבוא, וכן שִׁמַּר אֲמָנִים (ישעיה כו, ב), וכן לֹא תִשְׁמַר עַל חֲטָאתִי (איוב יד, טז), לא
תמתין:

שני

His brothers went off to pasture their father's sheep in Shechem.

12 וַיֵּלְכוּ אֶחָיו לְרֻעוֹת אֶת־צֹאן אֲבֵיהֶם בְּשֶׁכֶם:

וַאֲזָלוּ אַחוֹהִי לְמִרְעֵי יֵת עֲנָא דְאַבוֹהוֹן בְּשֶׁכֶם

Rashi

לרעות את צאן. נקוד על את, שלא הלכו אלא לרעות את עצמן (ב"ר פד, יג): (יג)

Yisrael said to Yoseif, Aren't your brothers pasturing [the sheep] in Shechem? Come, I will send you to them. He [Yoseif] said to him, Here I am.

13 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף הֲלוֹא אֶחָיֶךָ רֹעִים בְּשֶׁכֶם לָכֵה

וַאֲשַׁלְחֶנּוּ אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הִנְנִי:

וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל לְיוֹסֵף הֲלֹא אֶחָיֶךָ רֹעִים בְּשֶׁכֶם אֲתָא

וַאֲשַׁלְחֶנּוּ לְוִתְהוֹן וַאֲמַר לֵה הָא אֲנִי

Rashi

הנני. לשון ענוה וזריזות, נזדרז למצות אביו, ואף על פי שהיה יודע באחיו ששונאין אותו:

He [Yisrael] said to him, Go please, see after the well-being of your brothers, and the welfare of the sheep, and bring me a report. He sent [Yoseif] from the depths of Chevron, and he came to Shechem.

14 וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ־נָא רֵאֵה אֶת־שְׁלוֹם אֶחָיֶךָ וְאֶת־שְׁלוֹם

הַצֹּאן וְהַשֶּׁבִּי דִּבֶּר וַיִּשְׁלַחֵהוּ מֵעֵמֶק חֶבְרוֹן וַיָּבֹא

שֶׁכֶם:

וַאֲמַר לֵה אֵיזֵל כָּעֵן חֲזִי יֵת שְׁלָמָא דְאַחוּךָ וְיֵת שְׁלָמָא

דְּעֲנָא וְאַתְבְּנִי פִתְגָמָא וְשַׁלְחָה מִמִּישַׁר חֶבְרוֹן וְאַתָּא

לְשֶׁכֶם

Rashi

מעמק חברון. והלא חברון בהר, שנאמר וַיַּעֲלוּ בְּנֵי יִבְיָא עַד חֶבְרוֹן (במדבר יג, כב), אלא מעצה עמוקה של אותו צדיק

הקבור בחברון, לקיים מה שנאמר לאברהם בין הבתרים, כִּי גֵר יִהְיֶה יִרְעָף (בראשית טו, יג. סוטה יא):

ויבא שכמה. מקום מוכן לפורענות, שם קלקלו השבטים, שם ענו את דינה, שם נחלקה מלכות בית דוד, שנאמר וילך רחבעם
שְׁכֶמָה (מלכים-א יב, א):

A man found him going astray in the
field. The man asked him, What are you
seeking?

15 וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ וְהָיָה תַעֲהָ ^{to vacillate} בַּשָּׂדֶה וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ

לֵאמֹר מַה־תִּבְקֹשׁ:

וַאֲשַׁכְּחָה גִבְרָא וְהָא תַעֲי בַחֲקָלָא וַשְׁאַלְנָה גִבְרָא
לְמִימָר מָה אַתְּ בָּעִי

Rashi

וימצאהו איש. זה גבריאֵל (תנחומא וישב ב) שנאמר וְהָאִישׁ גִּבְרִיאֵל (דניאל ט, יא):

He said, I am looking for my brothers,
tell me please, where are they
pasturing?

16 וַיֹּאמֶר אֶת־אֲחֵי אֲנֹכִי מִבְּקֹשׁ הִגִּידָה־נָא לִי אֵיפֹה הֵם

רְעִים:

וַאֲמַר יֵת אֲחֵי אֲנָא בָּעִי חוֹי כָּעַן לִי הֵיכָא אֲנֹנוּ רָעָן

The man said, They have traveled on
from here, for I heard them say, Let us
go to Doson. Yoseif went after his
brothers and found them in Doson.

17 וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נִסְעוּ מִזֶּה כִּי שָׁמַעְתִּי אֲמָרִים גִּלְכָּה

לְתִינָה וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף אַחֲרָיו וַיִּמְצָאֵם בְּדֹתָן:

וַאֲמַר גִּבְרָא נָטְלוּ מִכָּא אָרִי שְׁמַעִית דְּאֲמָרִין גִּיזַל
לְדֹתָן וַאֲזַל יוֹסֵף בְּתַר אַחוּהִי וַאֲשַׁכְּחֹנוּן בְּדֹתָן

Rashi

נסעו מזה. הסיעו עצמן מן האחוה:

נלכה דותינה. לבקש לך נכלי דתות שימיתוך בהם. ולפי פשוטו, שם מקום הוא, ואין מקרא יוצא מידי פשוטו:

They saw him from a distance, and
before he approached them they were
plotting against him to kill him.

18 וַיֵּרְאוּ אֹתוֹ מֵרָחֶק וּבִטְרָם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ ^{to defraud}

לְהַמִּיתוֹ:

וַחֲזוּ יִתְה מֵרָחִיק וְעַד לֹא קָרִיב לְוַתְּהוֹן וַחֲשִׁיבוּ עֲלוּהִי
לְמַקְטֵלָּה

Rashi

ויתנכלו. נתמלאו נכלים וערמומיות:

אתו. כמו אתו, עמו, כלומר אליו:

One man said to another, Here comes
the dreamer.

this one

19 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו הִנֵּה בָּעַל הַחֲלֻמֹּת הַזֶּה

בָּא:

וַיֹּאמְרוּ גַבְרָ לְאָחוּהִי הָאֶל מְרִי חֲלֹמָיָא דִּיכִי אָתָּא

Now, come let us kill him and throw
him into one of the pits; and we will say
that a wild beast devoured him. Then
we will see what will become of his
dreams.

20 וְעַתָּה | לָכֵן וְנַהַרְגֵהוּ וְנִשְׁלַכְהוּ בְּאֶתֶד הַבְּרוֹת וְאִמְרֵנוּ

חַיָּה רָעָה אֲכָלָתָהּ וְנִרְאָה מַה־יְהִי חֲלֻמָּתוֹ:

וּכְעַן אָתָּו וְנִקְטְלֵנָה וְנִרְמְגָה בְּחֻדָּא מִן גַּבְיָא וְנִימַר

חַיָּתָא בִּישָׁתָא אֲכָלָתָהּ וְנִחְזִי מַה יְהוֹן בְּסוּף חֲלֻמוֹהִי

Rashi

ונראה מה יהיו חלומותיו. אמר רבי יצחק מקרא זה אומר דרשני, רוח הקדש אומרת כן, הם אומרים נהרגהו, והכתוב מסיים
ונראה מה יהיו חלומותיו, נראה דבר מי יקום, או שלכם או שלי, ואי אפשר שיאמרו הם ונראה מה יהיו חלומותיו, שמכיון
שיהרגוהו בטלו חלומותיו:

Reuvein heard and rescued him from
their hands. He said, Let us not kill him.

21 וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּצְלָהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא נַכְנוּ נֶפֶשׁ:

וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וְשִׁזְבָּה מִיַּדְהוֹן וַיֹּאמֶר לֹא נִקְטְלֵנָה נֶפֶשׁ

Rashi

לא נכנו נפש. מכת נפש, זו היא מיתה:

Reuvein said to them, Do not commit bloodshed. Throw him into this pit which is in the wilderness, and do not lay a hand on him. His purpose was to rescue him from their hands, to bring him back to his father.

וַאֲמַר לְהוֹן רְאוּבֵן לֹא תוֹשְׁדוּן דְּמָא רְמוּ יְתָה לְגַבְא
הַדִּין דִּי בְּמַדְבְּרָא וַיֵּדָא לֹא תוֹשְׁטוּן בֵּה בְּדִיל לְשִׁיזְבָּא
יְתָה מִיִּדְהוֹן לְאַתְבּוּתָהּ לְוֹת אָבוּהִי

22 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם | רְאוּבֵן אֶל־תִּשְׁפְּכוּ־דָם הַשְׁלִיכוּ אֹתוֹ

אֶל־הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בְּמִדְבָּר וַיֵּד אֶל־תִּשְׁלַחוּ־בּוֹ לְמַעַן

הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשִּׁיבּוֹ אֶל־אָבִיו:

Rashi

למען הציל אותו. רוח הקדש העידה על ראובן שלא אמר זאת אלא להציל אותו, שיבא הוא ויטלנו משם, אמר, אני בכור וגדול שבכולן, לא יתלה הסרחון אלא בי:

שלישי

When Yoseif came to his brothers, they stripped him of his coat, the long, colorful coat that he had on.

וַהֲוָה כַּד אָתָא יוֹסֵף לְוֹת אַחוּהִי וַאֲשַׁלְחוּ יֵת יוֹסֵף יֵת
כְּתוּנָה יֵת כְּתוּנָא דְּפָסִי דִּי עֲלוּהִי

to spread
out

23 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־בָּא יוֹסֵף אֶל־אָחָיו וַיִּפְּשְׁטוּ אֶת־יוֹסֵף

a long and
sleeved
tunic...

tunic

אֶת־כְּתוּנָתוֹ אֶת־כְּתֻנַּת הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלָיו:

Rashi

את כתנתו. זה חלוק:

את כתנת הפסים. הוא שהוסיף לו אביו יותר על אחיו (ב"ר פד, טז):

They took him and threw him into the pit. The pit was empty; there was no water in it.

וַנְּסִבּוּהִי וַרְמוּ יְתָה לְגַבְא וְגַבְא רִיקָא לִית בֵּה מֵיָא

empty

24 וַיִּקְחֻהוּ וַיִּשְׁלְכוּ אֹתוֹ הַבְּרָה וְהַבּוֹר רִיק אֵין בּוֹ

מֵיָם:

Rashi

והבור רק אין בו מים. ממשמע שנאמר והבור רק, איני יודע שאין בו מים, מה תלמוד לומר אין בו מים, מים אין בו, אבל נחשים ועקרבים יש בו:

They sat down to eat bread. They raised their eyes and saw—behold a Yishmaelite caravan was coming from Gilod. Their camels were carrying spices, balsam and lotus, bringing them down to Egypt.

25 וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכֹל־לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיֵּרְאוּ וַהֲגִה
אֲרֶחֶת יִשְׁמַעְאֵלִים בָּאָה מִגִּלְעָד וּגְמֵלֵיהֶם נִשְׂאִים
נִכְאֹת וְצָרִי וְלֹט a gum distillation spice
הוֹלְכִים לְהוֹרִיד
מִצְרַיִם:

וַאֲסָחֲרוּ לְמִיכָל לַחֲמָא וְזָקְפוּ עֵינֵיהוֹן וַחֲזוּ וְהָא שְׂרֵת
עֲרַבָאִי אֲתִיָּא מִגִּלְעָד וּגְמֵלֵיהוֹן טְעִינִין שְׁעָף וְקָטָף
וְלֹטוֹם אֲזִלִּין לְאַחֲתָא לְמִצְרַיִם

Rashi

ארחת. כתרגומו שיירת, על שם הולכי ארח:
וגמליהם נשאים וגו'. למה פרסם הכתוב את משאם, להודיע מתן שכרן של צדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן שריחן רע, ולזה נזדמנו בשמים, שלא יוזק מריח רע:
נכאת. כל כנוסי בשמים הרבה קרוי נכאת, וכן וַיִּרְאֵם אֶת כָּל בֵּית נִכְתָּה (מלכים ב' כ, יג), מרקחת בשמיו. ואונקלוס תרגם לשון שעוה:
וצרי. שרף הנוסף מעצי הקטף והוא נטף הנמנה עם סמני הקטורת:
ולט. לוטיתא שמו בלשון משנה, ורבותינו פירשו שרש עשב ושמו אשטרולוזיא"ה, במס' נדה (ח.):

Yehudah said to his brothers, What will we gain if we kill our brother and cover up his blood?

26 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל־אֶחָיו מַה־בְּצַע כִּי נִהְרָג אֶת־אֶחָינוּ
וְכִסִּינוּ אֶת־דָּמֹו:

וַאֲמַר יְהוּדָה לְאֶחָוָהִי מָה מָמוֹן נִתְּהַנִּי לְנָא אָרִי נְקָטוּל
יֵת אַחֻנָּא וְנִכְסֵי עַל דָּמָה

Rashi

מה בצע. מה ממון, כתרגומו:
וכסינו את דמו. ונעלים את מיתתו:

Come let us sell him to the
Yishmaelites, and let our hands not be
upon him; for he is our brother, our
own flesh. His brothers listened [to
him].

אתו ונזבננה לערבאי וידנא לא תהי בה ארי אחונא
בסרנא הוא וקבילו מנה אחוהי

27 לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל-תהייבו פיאחנינו

בשרנו הוא וישמעו אחיו:

Rashi

וישמעו. וקבילו מניה, וכל שמיעה שהיא קבלת דברים, כגון זה, וכגון וישמע יעקב אל אביו, נעשה ונשמע מתורגם נקבל, וכל
שהוא שמיעת האוזן, כגון וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בגן, ורבקה שומעת, וישמע ישראל, שמעתי את תלונת, כולן
מתורגם ושמעו, ושמעת, ושמע, שמיע קדמי:

Midianite merchants passed by. They
[the brothers] pulled Yoseif up from the
pit and sold Yoseif to the Yishmaelites
for twenty pieces of silver. They
brought Yoseif to Egypt.

ועברו גברי מדינאי תגרי ונגידו ואסיקו ית יוסף מן
גבא וזבינו ית יוסף לערבאי בעשרין כסף ואיתי ית
יוסף למצרים

28 ועברו אנשים מדינים סחרים ומשכו ויעלו^{political}

את-יוסף מן-הבור ומכרו את-יוסף לישמעאלים

בעשרים כסף וביאו את-יוסף מצרימה:

Rashi

ויעברו אנשים מדינים. זו היא שיירא אחרת, והודיעך הכתוב, שנמכר פעמים הרבה:
וימשכו. בני יעקב את יוסף מן הבור ומכרוהו לישמעאלים, והישמעאלים למדינים, והמדינים מכרו אותו למצרים:

Reuvein returned to the pit, but behold,
Yoseif was not in the pit. He [then] tore
his clothes [in grief.]

ותב ראובן לגבא והא לית יוסף בגבא ובזע ית
לבושוהי

29 וישב ראובן אל-הבור והנה אין-יוסף בבור ויקרע

את-בגדיו:

Rashi

וישב ראובן. ובמכירתו לא היה שם, שהגיע יומו לילך ולשמש את אביו. דבר אחר, עסוק היה בשקו ובתעניתו על שבלבל
יצועי אביו:

He returned to his brothers and said,
The boy is not there; and I—where can I
go.

וְתָב לָנוּ אַחוּהִי וְאָמַר עוֹלִימָא לִיתוּהִי וְאָנָּא לָאֵן אָנָּא
אֶתִּי

where
אָנָּה וַיָּשָׁב אֶל־אָחָיו וַיֹּאמֶר הַיֵּלֶד אֵינּוּ וְאָנִי 30

אֲנִי־בָּא:

Rashi

אנה אני בא. אנה אברח מצערו של אבא:

They took Yoseif's coat, slaughtered a
goat, and dipped the coat in the blood.

וַנְּסִיבוּ יֵת כְּתוּנָא דְיוֹסֵף וַנְּכִיסוּ צִפִּיר בַּר עֲזִי וַטְבְּלוּ יֵת
כְּתוּנָא בַדְמָא

to dip
וַיִּקְחוּ אֶת־כְּתֹנֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁחָטוּ שְׂעִיר עֲזִים וַיִּטְבְּלוּ 31

אֶת־הַכְּתֹנֶת בַּדָּם:

Rashi

שעיר עזים. דמו דומה לשל אדם:

הכתנת. זה שמה, וכשהיא דבוקה לתיבה אחרת, כגון כתנת יוסף, כתנת פסים, כתנת בד, נקוד כתנת:

They sent the long, colorful coat and
brought it to their father, and said, We
found this. Please identify it. Is it your
son's coat or not?

וַשְׁלְחוּ יֵת כְּתוּנָא דְפָסִי וְאֵיתִי לָנוּ אַבּוּהוֹן וְאָמְרוּ דָּא
אַשְׁכְּחָנָא אֲשֶׁתְּמוֹדַע כְּעֵן הַכְּתוּנָא דְבָרְךָ הִיא אִם לֹא

וַיִּשְׁלְחוּ אֶת־כְּתֹנֶת הַפָּסִים וַיָּבִיאוּ אֶל־אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ 32

זֹאת מָצָאנוּ הַכֹּרֶזָא הַכְּתֹנֶת בְּנֶךְ הוּא אִם־לֹא:

He recognized it and said, It is my son's
coat. An evil beast has devoured him.
Yoseif has been torn to pieces.

וְאֲשֶׁתְּמוֹדַעַה וְאָמַר כְּתוּנָא דְבָרִי חֵיתָא בִישְׁתָּא
אַכְלָתָהּ מִקְטֵל קְטִיל יוֹסֵף

וַיִּכְרָה וַיֹּאמֶר כְּתֹנֶת בְּנִי חִיָּה רָעָה אֲכָלָתָהּ טָרֶף טָרֶף 33

יוֹסֵף:

Rashi

ויאמר כתנת בני. היא זו:

חיה רעה אכלתהו. נצנצה בו רוח הקדש (ב"ר פד, יט), סופו שתתגרה בו אשת פוטיפר. ולמה לא גלה לו הקב"ה, לפי

שהחרימו וקללו את כל מי שיגלה, ושתפו להקב"ה עמהם (תנחומא וישב ב), אבל יצחק היה יודע שהוא חי, אמר, היאך אגלה, והקב"ה אינו רוצה לגלות לו:

Yaakov tore his robes, and placed sackcloth on his loins. He mourned for his son for many days.

34 וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׂמֹלֹתָיו וַיַּשֶּׂם שָׂק בְּמַתְּנָיו וַיִּתְאַבֵּל

עַל־בְּנוֹ יָמִים רַבִּים:

ובזע יעקב לבושוהי ואסר שקא בחרציה ואתאבל על
בְּרָה יוֹמִין סְגִיאִין

Rashi

ימים רבים. כ"ב שנה, משפירש ממנו עד שירד יעקב למצרים, שנאמר יוסף בן שבע עשרה שנה וגו', ובן שלשים שנה היה בעמדו לפני פרעה, ושבע שני השובע ושנתים הרעב כשבא יעקב למצרים, הרי כ"ב שנה, כנגד כ"ב שנה שלא קיים יעקב כבוד אב ואם, כ' שנה שהיה בבית לבן, וב' שנה בדרך בשובו מבית לבן, שנה וחצי בסכות וששה חדשים בבית אל (מגילה טז: יז.). וזהו שאמר ללבן זה לי עשרים שנה בביתך, לי הן, עלי הן, וסופי ללקות כנגדן:

All his sons and all his daughters rose to console him, but he refused to be consoled. He said, I will go down to the grave mourning for my son. His father wept for him.

35 וַיָּקֻמוּ כָּל־בָּנָיו וְכָל־בָּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ וַיִּמָּאֵן לְהִתְנַחֵם

וַיֹּאמֶר כִּי־אֶרְדָּא אֶל־בְּנֵי אָבִי שְׂאֵלָה וַיִּבְךְ אֹתוֹ אָבִיו:

וקמו כל בנותי וכל בנותי לנחמותה וסריב לקבלא
תנחומין ואמר ארי אחות לות (על) ברי פד אבילא
לשאול ובכא יתה אבוהי

Rashi

וכל בנתיו. רבי יהודה אומר, אחיות תאומות נולדו עם כל שבט ושבט, ונשאום. רבי נחמיה אומר, כנעניות היו, אלא מהו וכל בנותיו, כלותיו, שאין אדם נמנע מלקרוא לחתנו בנו ולכלתו בתו: וימאן להתנחם. אין אדם מקבל תנחומין על החי (ב"ר פד, כא), וסבור שמת, שעל המת נגזרה גזירה שישתכח מן הלב, ולא על החי:

ארד אל בני. כמו על בני והרבה אל משמשין בלשון על, אלא שאול ואל בית הדמים (שמואל ב כא, א), אלא הלקח ארון הקלהים, ואל (מות) קמיה ואישה (שם ד, כא):

אבל שאלה. כפשוטו לשון קבר הוא, באבלי אקבר ולא אתנחם כל ימי. ומדרשו, גיהנם, סימן זה היה מסור בידי מפי הגבורה, אם לא ימות אחד מבני בחיי, מובטח אני שאיני רואה גיהנם: ויבך אותו אביו. יצחק היה בוכה מפני צרתו של יעקב, אבל לא היה מתאבל שהיה יודע שהוא חי:

The Midianites sold him in Egypt to Potiphar, an officer of Pharaoh, the chief of the slaughterers.

וּמְדִינָאֵי זַבְיָנוּ יָתָהּ לְמִצְרַיִם לְפוֹטִיפָר רַבָּא דְּפָרְעָה רַב
קְטוֹלִיָּא

Midianite 36
וְהַמְדִּינִים מָכְרוּ אֹתוֹ אֶל־מִצְרַיִם לְפוֹטִיפָר סָרִיס

פְּרָעָה שָׂר הַטְּבָחִים: (פ)

Rashi

הטבחים. שוחטי בהמות המלך:

רביעי

בראשית 38

And it was at that time, that Yehudah descended from his brothers. He turned away [from them], until [he came to] a man, an Adullamite, whose name was Chirah.

וְהָיָה בְּעֵדְנָא הָהִיא וַנַּחֲת יְהוּדָה מִלּוֹת אֲחוּהִי וְסָטָא
עַד גְּבִרָא עַדְלָמָאָה וְשֵׁמָּה חִירָה

1 וַיְהִי בְּעֵת הַהִוא וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֶת אָחָיו וַיֵּט עַד־אִישׁ

an
Adullamite
or native...

עַדְלָמִי וְשֵׁמוֹ חִירָה:

Rashi

ויהי בעת ההוא. למה נסמכה פרשה זו לכאן והפסיק בפרשתו של יוסף, ללמד, שהורידוהו אחיו מגדולתו כשראו בצרת אביהם, אמרו, אתה אמרת למכרו, אלו אמרת להשיבו, היינו שומעים לך:

ויט. מאת אחיו:

עד איש עדלמי. נשתתף עמו:

There Yehudah saw the daughter of a
Canaanite man whose name was Shu'a.
He took her and consummated a
marriage with her.

וַיֵּרָא יְהוּדָה בַּת־אִישׁ כְּנַעֲנִי וּשְׁמוֹ שׁוּעַ וַיִּקְחָהּ
וַיָּבֵא אֵלֶיהָ:
וַיְהִי כִּי יָלְדָה בֶּן וַתִּקְרָא יֵת שְׁמָהּ עֵר
וַיְהִי כִּי יָלְדָה בֶּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אוֹנָן:
וַיְהִי כִּי יָלְדָה בֶּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁלֵה וְהָיָה בְּכֶזֶיב
כִּי יָלְדָה יֵתָהּ:
וַיְהִי כִּי יָלְדָה בֶּן וַתִּקְרָא יֵת שְׁמָהּ שְׁלֵה וְהָיָה
בְּכֶזֶיב כִּי יָלְדָה יֵתָהּ:
וַיְהִי כִּי יָלְדָה בֶּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁלֵה וְהָיָה
בְּכֶזֶיב כִּי יָלְדָה יֵתָהּ:

Rashi

כנעני. תגרא (ב"ר פה, ד):

She conceived and gave birth to a son.
He named him Er.

3 וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֶּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ עֵר:

וַיְהִי כִּי יָלְדָה בֶּן וַתִּקְרָא יֵת שְׁמָהּ עֵר

She conceived again and gave birth to a
son. She named him Onan.

4 וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אוֹנָן:

וַיְהִי כִּי יָלְדָה עוֹד וַיִּלְדֶּת בֶּר וַתִּקְרָא יֵת שְׁמָהּ אוֹנָן

She conceived once again and gave
birth to a son. She named him Sheilah.
He [Yehudah] was in Keziv when she
gave birth to him.

5 וַתִּסֶּף עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁלֵה וְהָיָה בְּכֶזֶיב

בְּלִדְתָּהּ אֵתָו:

וְאוֹסִיפֶת עוֹד וַיִּלְדֶּת בֶּר וַתִּקְרָא יֵת שְׁמָהּ שְׁלֵה וְהָיָה
בְּכֶזֶיב כִּי יָלְדָה יֵתָהּ

Rashi

והיה בכזיב. שם המקום, ואומר אני, על שם שפסקה מלדת נקרא כזיב, לשון ה' תהיה לי כמו אכזב, אשר לא יכזבו מימיו,
דאם לא כן מה בא להודיענו. ובבראשית רבה (פה, ד) ראיתי, ותקרא שמו שלה וגו' פסקת:

Yehudah took a wife for Er, his
firstborn, and her name was Tamar.

6 וַיִּקַּח יְהוּדָה אִשָּׁה לְעֵר בְּכוֹרוֹ וּשְׁמָהּ תָמָר:

וַיִּסְבֵּי יְהוּדָה אֶתְתָּא לְעֵר בּוֹכְרָה וּשְׁמָהּ תָמָר

Er, Yehudah's firstborn was wicked in the eyes of Adonoy, and Adonoy put him to death.

וַיְהִי עֵר בְּכֹר יְהוּדָה בִּישׁ קָדָם יי ואמיתה יי

Rashi

רע בעיני ה'. כרעתו של אונן, משחית זרעו, שנאמר באונן וימת גם אותו, כמיתתו של ער מיתתו של אונן. ולמה היה ער משחית זרעו כדי שלא תתעבר ויכחיש יפיה:

Yehudah said to Onan, Consummate marriage with your brother's wife, and fulfill the yibum rite with her, and establish seed for your brother.

to marry a
brother's
widow

8 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן בֶּן אֶלְאִשֶׁת אָחִיו וַיִּבֶם

אֹתָהּ וְהָקָם זֶרַע לְאָחִיו:

וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן עוֹל לְוֹת אֶתֶת אָחִיו וַיִּבֶם יְתָהּ
וַאֲקִים זֶרַע לְאָחִיו

Rashi

והקם זרע. הבן יקרא על שם המת:

Onan knew that the descendants would not be his. Whenever he cohabited with his brother's wife, he let it go to waste on the ground, in order not to give progeny to his brother.

9 וַיֵּדַע אוֹנָן כִּי לֹא לוֹ יִהְיֶה הַזֶּרַע וְהָיָה אִם-בָּא

אֶל-אִשְׁתּוֹ אָחִיו וְשָׁחַת אֶרְצָהּ לְבִלְתִּי נָתַן-זֶרַע לְאָחִיו:

וַיֵּדַע אוֹנָן אֲרִי לֹא עַל שְׁמָהּ מִתְקַרֵּי זֶרַע וְהָיָה כִּד
עָלִיל לְוֹת אֶתֶת אָחִיו וּמִחְבֵּל אֶרְצָהּ עַל אֶרְעָא בְּדִיל
דְּלֹא לְקִימָא זֶרַע לְאָחִיו

Rashi

ושחת ארצה. דש מבפנים וזורה מבחוץ (ב"ר פה, ה):

What he did was evil in the eyes of Adonoy, and He also put him to death.

10 וַיֵּרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמָת גַּם-אֹתוֹ:

וּבְאִישׁ קָדָם יי דִּי עֲבָד וַאֲמִית אָף יְתָהּ

Yehudah said to Tamar, his daughter-in-law, Live as a widow in your father's house until my son Sheilah is of age. He said, Lest he also die like his brothers. Tamar went and lived in her father's house.

וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְתָמָר כְּלָתָהּ תֵּיכִי אֲרִמְלָא בֵּית אָבִיךָ
עַד דִּירְבִּי שְׁלָה בְּנִי כִּי אֹמֶר פְּנֵי־יָמוֹת גַּם־הוּא כָּאֲחָיו
כְּאֲחֻוְהִי וְאֶזְלַת תָּמָר וַיִּתִּיבַת בֵּית אָבוּהָא

Rashi

כי אמר וגו'. כלומר, דוחה היה אותה בקש, שלא היה בדעתו להשיאה לו:
כי אמר פן ימות. מוחזקת היא זו שימותו אנשיה (יבמות סד):

Many days passed, and Shu'a's daughter, the wife of Yehudah died. Yehudah sought consolation, and went up to his sheep-shearers—he and his friend, Chirah the Adullamite—to Timnah.

וּסְגִיאוֹ יוֹמִיָּא וּמִיתַת בֵּית שׁוּעַ אֶתֶת יְהוּדָה וְאֶתְנַחֲם
יְהוּדָה וּסְלִיק עַל גּוֹזְזֵי עֲנָה הוּא וְחִירָה רַחֲמָה
עַדְלִמְאָה לְתִמְנָת

Rashi

ויעל על גוזזי צאנו. ויעל תמנתה לעמוד על גוזזי צאנו:

Tamar was told, Behold your father-in-law has come to Timnah, to shear his sheep.

וְאֶתְחֻוָּא לְתָמָר לְמִימָר הָא חֲמוּיָךְ סָלַק לְתִמְנָת לְמִיגֹז
עֲנָה

Rashi

11 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְתָמָר כְּלָתוֹ שְׁבִי אֲלִמְנָה בֵּית־אָבִיךָ
עַד־יִגְדֹּל שְׁלָה בְּנִי כִּי אֹמֶר פְּנֵי־יָמוֹת גַּם־הוּא כָּאֲחָיו
וַתֵּלֶךְ תָּמָר וַתָּשָׁב בֵּית אָבִיהָ:

12 וַיִּרְבוּ הַיָּמִים וַתָּמָת בֵּת־שׁוּעַ אִשְׁת־יְהוּדָה וַיִּנָּחֻם יְהוּדָה
וַיַּעַל עַל־ גּוֹזְזֵי ^{to cut off} צֹאנוֹ הוּא וְחִירָה רַעְהוּ הָעֶדְלָמִי
תִּמְנָתָה:

13 וַיֵּגֶד לְתָמָר לֵאמֹר הִנֵּה חֲמוּיְךָ עָלָה תִּמְנָתָה לְגֹז צֹאנוֹ:

עלה תמנתה. ובשמשון הוא אומר וַיֵּרֶד שְׁמֶשׁוֹן וְגו' תִּמְנָתָהּ (שופטים יד, א), בשפוע ההר היתה יושבת, עולין לה מכאן ויורדין לה מכאן:

She took off her widow's garb, covered herself with a veil, and disguised herself. She sat at the crossroads which is on the road to Timnah, for she saw that Sheilah had come of age and she had not been given to him for a wife.

14 וַתֹּסֶר בְּגָדֵי אִלְמָנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ וַתִּכְסֶּה בַצִּיצִיָּה וַתֵּשֶׁב בַּפֶּתַח עֵינִים אֲשֶׁר עַל־דֶּרֶךְ תִּמְנָתָה
widowhood
veil
to veil or cover
כִּי רָאֹתָהּ כִּי־גָדַל שְׁלָה וְהָיָא לֹא־נִתְּנָהּ לוֹ לְאִשָּׁה:

וַאֲעֲדִיאת לְבוּשֵׁי אֲרָמְלוּתָהּ מִנָּה וַאֲתַכְסִּיאת בְּצִיצִיָּא וַאֲתַקַּנַּת וַיְתִיבַת בְּפֶרֶשׁוֹת עֵינֵין דִּי עַל אֲרַח תִּמְנַת אַרִי חֲזַת אַרִי רַבָּא שְׁלָה וְהָיָא לֹא אֲתִיבַת לָהּ לְאִנָּתוּ

Rashi

ותתעלה. כסתה פניה שלא יכיר בה:

ותשב בפתח עינים. בפתחת עינים, בפרשת דרכים שעל דרך תמנתה. ורבותינו דרשו, בפתחו של אברהם אבינו, שכל עינים מצפות לראותו (סוטה י.):

כי ראתה כי גדל שלה וגו'. לפיכך הפקירה עצמה אצל יהודה, שהיתה מתאוה להעמיד ממנו בנים:

Yehudah saw her and thought she was a harlot, because she had covered her face.

15 וַיֵּרָאָהּ יְהוּדָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזוֹנָה כִּי כִסְתָהּ פָּנֶיהָ:

וַיַּחְזֶאָהּ יְהוּדָה וַיַּחְשְׁבֶהָ כְּנִפְקַת בְּרָא אַרִי כְּסִיאת אִפְאָה

Rashi

ויחשבה לזונה. לפי שיושבת בפרשת דרכים:

כי כסתה פניה. ולא יכול לראותה ולהכירה. ומדרש רבותינו כי כסתה פניה, כשהיתה בבית חמיה היתה צנועה לפיכך לא חשדה:

He turned aside to her on the road, and said, Please, let me be with you, for he did not know that she was his daughter-in-law. She said, What will you give me for the privilege of being with me?

וסָטָא לְוֹתָהּ לְאַרְחָא וְאָמַר הָבִי כְעַן אִיעוּל לְוֹתִיךָ אֲרִי
לֹא יָדַע כִּי כְלָתָהּ הִיא וְאָמְרָת מָה תִּתֶּן לִי אֲרִי
תִיעוּל לְוֹתִי

Rashi

ויט אליה אל הדרך. מדרך שהיה בה, נטה אל הדרך אשר היא בה, ובלשון לע"ז דשטורני"ר:
הבה נא. הכיני עצמך ודעתך לכך. כל לשון הבה לשון הזמנה הוא, חוץ ממקום שיש לתרגמו בלשון נתינה, ואף אותן של
הזמנה קרובים ללשון נתינה הם:

He said, I will send you a kid from the flock. She said, [Only] if you give me some security until you send it.

וְאָמַר אָנָּה אֶשְׁלַח גְּדִיָּא בֶרְעִי מִן עֶנְא וְאָמְרָת אִם
תִּתֶּן מִשְׁכּוֹנָא עַד דְּתִשְׁלַח

Rashi

ערבון. משכון:

He said, What security shall I give you? She said, Your signet ring, your wrap, and your staff that is in your hand. He gave them to her and was with her, and she became pregnant by him.

וְאָמַר מָה מִשְׁכּוֹנָא דִּי אַתָּן לָךְ וְאָמְרָת עֲזָקְתָּךְ
וְשׁוֹשְׁפֶּךָ וְחוּטְרָךְ דִּי בִידְךָ וַיִּהְיֶה לָּהּ וְעַל לְוֹתָהּ וַעֲדִיאַת
לָּהּ

Rashi

16 וַיֵּט אֵלֶיהָ אֶל־הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמֶר הִבֵּה־נָא אֲבוֹא אֵלֶיךָ כִּי
לֹא יָדַע כִּי כְלָתָהּ הִיא וְתֹאמַר מִה־תִּתֶּן־לִי כִּי תָבוֹא
אֵלַי:

17 וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֶשְׁלַח גְּדִי־עִזִּים מִן־הַצֹּאן וְתֹאמַר
אִם־תִּתֶּן עֲרָבוֹן עַד שְׁלַחְךָ:

deposit

18 וַיֹּאמֶר מָה הָעֲרָבוֹן אֲשֶׁר אֶתֶּן־לָךְ וְתֹאמַר חַתְמֶךָ
וּמִטְףֶךָ אֲשֶׁר בְּיָדְךָ וַיִּתֶּן־לָּהּ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַתֵּהָרֶה
לָּו:

a
signature-
ring

cord

חתמך ופתילך. עזקתך ושושיפך. טבעת שאתה חותם בה, ושמלתך שאתה מתכסה בה:

ותהר לו. גבורים כיוצא בו, צדיקים כיוצא בו:

She got up and went away. She took off her veil, and put on her widow's garb.

וְקָמָה וְאַזְלָה וְאַעֲדִיאת עֵיפָה מִנֶּה וּלְבִישַׁת לְבוּשֵׁי
אֲרָמְלוּתָהּ

Yehudah sent the goat-kid with his friend the Adullamite, to retrieve the security from the woman, but he could not find her.

וַיִּשְׁלַח יְהוּדָה יֵת גְּדִיָּא בֶר עֲזִי בִידָא דְרַחֲמָה עֲדָלְמָא
לְמַסָּב מִשְׁכּוּנָא מִידָא דְאַתְתָּא וְלֹא אִשְׁכַּחַהּ

He asked the men of her place, Where is the harlot that was at the junction, on the road? They said, There was no harlot here.

וַיִּשְׁאַל יֵת אֲנָשֵׁי אֲתֶרָה לְמִימַר אֵן מְקַדְשָׁתָא הִיא
בְּעִינֵין עַל אֲרָחָא וְאָמְרוּ לֵית הָכָא מְקַדְשָׁתָא

He returned to Yehudah and said, I did not find her, and the men of her place also said that there was no harlot there.

וַתָּב לְוֵת יְהוּדָה וְאָמַר לֹא אִשְׁכַּחֲתִיהּ וְאָף אֲנָשֵׁי
אֲתֶרָא אָמְרוּ לֵית הָכָא מְקַדְשָׁתָא

19 וְתָקָם וְתָלַף וְתָסַר צְעִיפָהּ מַעֲלִיָּהּ וְתָלַבֶּשׁ בְּגָדֶי

אֲרָמְלוּתָהּ:

20 וַיִּשְׁלַח יְהוּדָה אֶת־גְּדִי הָעִזִּים בְּיַד רַעְהוּ הָעֲדָלְמִי

לְקַחַת הָעֶרְבוֹן מִיַּד הָאִשָּׁה וְלֹא מָצָאָהּ:

21 וַיִּשְׁאַל אֶת־אֲנָשֵׁי מְקָמָהּ לֵאמֹר אֵיךְ הַקְּדֻשָּׁה הִוא

בְּעִינֵינָם עַל־הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמְרוּ לֹא־הִיְתָה בָּזָה קְדֻשָּׁה:

Rashi

הקדשה. מקודשת ומזומנת לזנות:

22 וַיָּשֻׁב אֶל־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר לֹא מָצָאתִיהּ וְגַם אֲנָשֵׁי

הַמָּקוֹם אָמְרוּ לֹא־הִיְתָה בָּזָה קְדֻשָּׁה:

Yehudah said, Let her take it, lest we are humiliated. Behold I sent her this kid, and you could not find her.

וַיֹּאמֶר יְהוּדָה תִּסָּב לָהּ דִּילְמָא נָהִי לְחוּף הָא שְׂדֵרִית
גִּדְיָא הָדִין וְאַתָּה לֹא אִשְׁכַּחְתָּהּ

23 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה תִּקַּח-לָהּ פֶּן נִהְיָה לְבוֹז הִנֵּה שְׁלַחְתִּי
הַגְדִּי הִזֶּה וְאַתָּה לֹא מְצָאתָהּ:

Rashi

תקח לה. יהיה שלה מה שבידה:

פן נהיה לבוז. אם תבקשנה עוד, יתפרסם הדבר ויהיה גנאי, כי מה עלי לעשות עוד לאמת דברי:
הנה שלחתי הגדי הזה. לפי שרמה יהודה את אביו בגדי עזים, שהטביל כתנת יוסף בדמו, רמוהו גם אותו בגדי עזים (ב"ר פה,
ט):

About three months later, Yehudah was told, Tamar, your daughter-in-law, has been promiscuous, moreover, her promiscuity has resulted in pregnancy. Yehudah said, Take her out and let her be burned.

וְהִנֵּה כְּתֻלָּתוֹת יִרְחֹא וְאַתְחִנָּא לִיהוּדָה לְמִימַר זְנוּיָא
תָּמָר כְּתֻלָּתָהּ וְאַף הָא מַעֲדִיא לְזִנוּיָא וַאֲמַר יְהוּדָה
אֶפְקִיָּה וְתִתְּקַד

24 וַיְהִי | כְּמִשְׁלַשׁ חֳדָשִׁים וַיֵּגַד לִיהוּדָה לְאֹמֶר זְנוּיָא
תָּמָר כְּתֻלָּתָהּ וְגַם הִנֵּה הָרָה לְזִנוּנִים וַיֹּאמֶר יְהוּדָה
הוֹצִיאֶיהָ וְתִשְׂרֹף:

fornication

Rashi

כמשלש חדשים. רובו של ראשון, ורובו של אחרון, ואמצעי שלם (נדה ח:). ולשון כמשלש חדשים, כהשתלש החדשים, כמו
ומשלש מנות (אסתר ט, יט), משלוח ידם, וכן תרגום אונקלוס כתלתות ירחיא:
הרה לזנונים. שם דבר, מעוברת, כמו אשה הרה, וכמו ברה פחמה:
ותשרף. אמר אפרים מקשאה משום רבי מאיר, בתו של שם היתה שהוא כהן, לפיכך דנוה בשריפה:

She was being taken out, and she sent
[word] to her father-in-law saying, By
the man to whom these belong am I
pregnant. She said, Please recognize to
whom this signet, wrap and staff
belong.

היא מתפקא והיא שלחת לחמוהא למימר לגבר די
אלין דילה מנה אנא מעדיא ואמרת אשתמודע כען
למן עזקתא ושושפא וחוטרא האליון

25 הוא מוצאת והיא שלחה אל-חמיה לאמר לאיש

אשר-אלה לו אנכי הרה ותאמר הפר-נא למי

a seal
החתמת והפתילים והמטה האלה:

Rashi

הוא מוצאת. לישורף:

והיא שלחה אל חמיה. לא רצתה להלבין פניו, ולומר ממך אני מעוברת, אלא לאיש אשר אלה לו, אמרה, אם יודה מעצמו,
יודה, ואם לאו, ישרפוני ואל אלבין פניו, מכאן אמרו, נוח לו לאדם שיפילוהו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים:
הכר נא. אין נא אלא לשון בקשה, הכר נא בוראך, ואל תאבד שלש נפשות:

Yehudah recognized them and said, She
is righteous, [it is] from me, inasmuch
that I did not give her to my son
Sheilah. He was not intimate with her
any more.

ואשתמודע יהודה ואמר זכאה מני מעדיא ארי על כן
לא יהבתה לשלה ברי ולא אוסיף עוד למידעה

26 ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי-על-כן לא-נתתיה

לשלה בני ולא-יסף עוד לדעתה:

Rashi

צדקה. בדבריה:

ממני. היא מעוברת. ורז"ל דרשו, שיצאה בת קול ואמרה, ממני ומאתי יצאו הדברים, לפי שהיתה צנועה בבית חמיה, גזרתי
שיצאו ממנה מלכים, ומשבט יהודה גזרתי להעמיד מלכים בישראל:
כי על כן לא נתתיה. כי בדין עשתה, על אשר לא נתתיה לשלה בני:
ולא יסף עוד. יש אומרים לא הוסיף, ויש אומרים לא פסק, (וחבירו גבי אלדד ומידד, ולא יספו, ומתרגמינן ולא פסקו):

When the time came for her to give
birth, there were twins in her womb.

והיה בעדן דמילדה והא תיומין במעהא

27 ויהי בעת לדתה והנה תאומים בבטנה:

twin

Rashi

בעת לידתה. וברבקה הוא אומר וימלאו ימיה ללדת, להלן למלאים וכאן לחסרים:
והנה תאומים. מלא, ולהלן תומים חסר, לפי שהאחד רשע, אבל אלו שניהם צדיקים:

As she was giving birth, one of them
put out his hand. The midwife took it
and tied a scarlet thread on his hand,
saying, This one emerged first.

28 וַיְהִי בִלְדֹתָהּ וַיִּתְּנוּ יָד וַתִּקַּח הַמִּילָדָה וַתִּקְשֹׁר עַל-יָדוֹ

שָׁנִי לְאָמֹר זֶה יֵצֵא רִאשׁוֹנָה:

וַהֲוֶה בְּמִילָדָהּ וַיֵּהָב יָדָא וַנְּסִיבַת חֵיתָא וַקְטַרַת עַל
יָדָהּ זֵהוּרִיתָא לְמִימַר דִּין נָפֶק קְדָמָאָה

Rashi

ויתן יד. הוציא האחד ידו לחוץ, ולאחר שקשרה על ידו השני, החזירה:

When he put back his hand, behold his
brother emerged, and she said, With
what strength you have pushed
yourself. He named him Peretz.

29 וַיְהִי | כְּמָשִׁיב יָדוֹ וְהִנֵּה יֵצֵא אָחִיו וַתֹּאמֶר מֶה-פָּרָצָתָּ

עַלֶיךָ פָּרָץ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּרֶץ:

וַהֲוֶה כַּד אָתִיב יָדָהּ וְהָא נָפֶק אָחוּהִי וַאֲמַרְתָּ מָה
תְּקוּף סָגִי עָלֶיךָ לְמַתְקָף וַקְרָא שְׁמָהּ פֶּרֶץ

Rashi

פרצת. חזקת עליך חוזק:

Then his brother emerged—the one
upon whose hand was the scarlet
thread. He named him Zorach.

30 וַאֲחֵר יֵצֵא אָחִיו אֲשֶׁר עַל-יָדוֹ הַשָּׁנִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ זֹרַח:

(ס)

וּבִתְרָ כֵּן נָפֶק אָחוּהִי דִּי עַל יָדָהּ זֵהוּרִיתָא וַקְרָא שְׁמָהּ
זֹרַח

Rashi

אשר על ידו השני. ארבע ידות כתובות כאן, כנגד ארבע חרמים שמעל עכן שיצא ממנו. ויש אומרים כנגד ארבעה דברים,
שלקח אדרת שנער, ושני חתיכות כסף של מאתים שקלים, ולשון זהב (ב"ר פה, יד):

ויקרא שמו זרח. על שם זריחת מראית השני:

חמישי

בראשית 39

Yoseif was brought down to Egypt. He was purchased by Potiphar—an officer of Pharaoh, the chief of the slaughterers, an Egyptian—from the Yishmaelites who had brought him down there.

וְיוֹסֵף אֶתְחַת לְמִצְרַיִם וּזְבִינָה פּוֹטִיפָר רֶבֶא דְּפָרְעָה רַב
קְטוֹלֵיָא גֹבֵר מִצְרָאָה מִידָא דְּעֶרְבָאִי דִּי אַחְתּוּהִי לְתַמָּן

1 וְיוֹסֵף הוֹרֵד מִצְרַיִם וְיִקְנֶהוּ פּוֹטִיפָר סָרִיס פְּרַעֲה שֶׁר

Ishmaelite

הַטִּבְחִים אִישׁ מִצְרִי מִיַּד הַיִּשְׁמְעֵאלִים אֲשֶׁר הוֹרְדוּהוּ

שָׁמָּה:

Rashi

וְיוֹסֵף הוֹרֵד. חוֹזֵר לַעֲנִין רֵאשׁוֹן, אֵלָא שֶׁהַפְסִיק בּוֹ כְּדִי לִסְמוֹךְ יְרִידָתוֹ שֶׁל יְהוּדָה לַמְכִירָתוֹ שֶׁל יוֹסֵף, לֹאמֵר לֵךְ שְׁבִשְׁבִּילֹהּ הוֹרִידוּהוּ מִגְדוּלָתוֹ. וְעוֹד, כְּדִי לִסְמוֹךְ מַעֲשֵׂה אִשְׁתּוֹ שֶׁל פּוֹטִיפָר לַמַּעֲשֵׂה תִמְרָה, לֹאמֵר לֵךְ, מַה זֶה לִשְׁם שָׁמַיִם אִם זֶה לִשְׁם שָׁמַיִם, שְׂרָאָתָהּ בְּאַצְטְרוּלוֹגִין שֶׁלָּה שְׁעֵתִידָה לְהַעֲמִיד בָּנִים מִמֶּנּוּ, וְאִינָהּ יוֹדַעַת אִם מִמֶּנָּה אִם מִבְּתָהּ:

Adonoy was with Yoseif, and he was successful. He was [a servant] in the house of his master, the Egyptian.

וְהָיָה מִימְרָא דִּי בְּסַעְדָּה דִּיֹּסֵף וְהָיָה גֹבֵר מַצְלָח
וְהָיָה בְּבֵית רְבוֹנָה מִצְרָאָה

2 וְהָיָה יְהוָה אֶת־יוֹסֵף וְהָיָה אִישׁ מַצְלִיחַ וְהָיָה בְּבֵית אֲדֹנָיו

הַמִּצְרָיִ:

His master saw that Adonoy was with him, and that whatever he did, Adonoy made it succeed through his hand.

וְחָזָא רְבוֹנָה אֲרִי מִימְרָא דִּי בְּסַעְדָּה וְכָל דִּי הוּא עֲבַד
יִי מַצְלָח בִּידָהּ

3 וַיֵּרָא אֲדֹנָיו כִּי יְהוָה אִתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר־הוּא עֹשֶׂה יְהוָה

מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ:

Rashi

כי ה' אתו. שם שמים שגור בפיו:

Yoseif found favor in his eyes, and he served him personally. He appointed him supervisor over his household, and all that he possessed he placed in his hand.

וַאֲשַׁכַּח יוֹסֵף רַחֲמִין בְּעֵינָיוֹהִי וְשָׁמַשׁ יְתָהּ וּמִנִּיָּה עַל
בֵּיתָהּ וְכָל דִּי אֵית לָהּ מִסֵּר בְּיָדָהּ

From the time he appointed him supervisor over his household and over all that he possessed, Adonoy blessed the house of the Egyptian for Yoseif's sake. The blessing of Adonoy was in all that he possessed, in the house and in the field.

וַהֲוָה מַעֲדָן דְּמִנִּי יְתָהּ בְּבֵיתָהּ וְעַל כָּל דִּי אֵית לָהּ
וּבְרִיךְ יִי יֵת בֵּית מִצְרָאָהּ בְּדִיל יוֹסֵף וַהֲוָה בְּרַכְתָּא דִּי
בְּכָל דִּי אֵית לָהּ בְּבֵיתָא וּבְחַקְלָא

He left everything he possessed in the hand of Yoseif. He did not concern himself with anything about him, except for the bread he ate. Yoseif was well-built and good looking.

וְשָׁבַק כָּל דִּי לָהּ בְּיָדָא דִּיוֹסֵף וְלֹא יָדַע עֲמָהּ מִדַּעַם
אַלְהָהּ לַחֲמָא דִּי הוּא אָכַל וַהֲוָה יוֹסֵף שְׁפִיר בְּרִיָּא
וְיָאִי בְּחֻזָּא

4 וַיִּמָּצֵא יוֹסֵף חָן בְּעֵינָיו וַיַּשְׁרֵת אֹתוֹ וַיַּפְקְדֵהוּ עַל-בֵּיתוֹ

וְכָל-יִשְׁלֹוֹ נָתַן בְּיָדוֹ:

Rashi

וכל יש לו. הרי לשון קצר חסר אשר:

5 וַיְהִי מֵאֲזֻ הַפְּקִיד אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל כָּל-אֲשֶׁר יִשְׁלֹוֹ

וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת-בֵּית הַמִּצְרִי בְּגִלְלֵי יוֹסֵף וַיְהִי
circumstance

בְּרַכַּת יְהוָה בְּכָל-אֲשֶׁר יִשְׁלֹוֹ בְּבֵית וּבְשָׂדֶה:

6 וַיַּעֲזֹב כָּל-אֲשֶׁר-לֹו בְּיַד-יוֹסֵף וְלֹא-יָדָע אֹתוֹ מֵאֻמָּה כִּי

outline

אִם-הִלָּחֵם אֲשֶׁר-הוּא אוֹכֵל וַיְהִי יוֹסֵף יָפֶה- תָּאֵר

וַיִּפֶּה מְרָאָה:

Rashi

ולא ידע אתו מאומה. לא היה נותן לבו לכלום:

כי אם הלחם. היא אשתו, אלא שדבר בלשון נקייה:

ויהי יוסף יפה תאר. כיון שראה עצמו מושל, התחיל אוכל ושותה ומסלסל בשערו, אמר הקב"ה, אביך מתאבל ואתה מסלסל

בשעריך, אני מגרה בך את הדוב. מיד —

שישי

After these events, his master's wife cast her eyes upon Yoseif, and she said, Be with me.

וְהָיָה בְּתֵר פְּתֻגְמֵיָא הָאֵלִין וְזָקַפְתָּ אֶתְּ רַבּוֹנָה יֵת

עֵינֶיהָ לְיוֹסֵף וְאָמְרָת שְׂכֻבָּה עִמִּי

7 וְהָיָה אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְתִשָּׂא אֶשְׁת־אֲדֹנָיו

אֶת־עֵינֶיהָ אֶל־יוֹסֵף וְתֹאמֶר שְׂכֻבָּה עִמִּי:

Rashi

ותשא אשת אדוניו וגו'. כל מקום שנאמר אחר, סמוך:

He refused and said to his master's wife, Behold, my master knows nothing about what I am doing in the house, and all that he possess, he has placed in my hands.

וְסָרִיב וְאָמַר לְוֹת אֶתְּ רַבּוֹנָה הָאֵא רַבּוֹנִי לֹא יָדַע עִמִּי

מָה דְּבַבִּיתָא וְכָל דִּי אֵית לֵהּ מְסָר בְּיָדִי

8 וְיִמָּאן | וְיֹאמֶר אֶל־אֶשְׁת־אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנִי לֹא־יָדַע

to refuse

אֶתִּי מִה־בִּבְיָת וְכָל אֲשֶׁר־יִשְׁלֹוּ נָתַן בְּיָדִי:

No one in this house is greater than me.
He has not withheld anything from me
other than you, for you are his wife.
How can I do such a great evil, and sin
against God.

ליתוהי רב בביתא הדין מני ולא מנע מני מדעם
אלהו יתיד בדיל דאת אתתה ואכדין אעביד בישתא
רביתא הדא ואחוב קדם יי

9 איננו גדול בבית הזה ממני ולא חשך ממני מאומה
כי אם אותך באשר את-אשתו ואיך אעשה הרעה
הגדלה הזאת וחטאתי לאלהים:

Rashi

וחטאתי לאלהים. בני נח נצטוו על העריות:

Even though she spoke to Yoseif every
day, he would not listen to her, to lie
next to her, [nor] to be with her.

והוה כד מלילת עם יוסף יום יום ולא קביל מנה
למשכב לותה למהוי עמה

10 ויהי כדברה אל-יוסף יום | יום ולא-שמע אליה
לשכב אצלה להיות עמה:

Rashi

לשכב אצלה. אפילו בלא תשמיש:
להיות עמה. לעולם הבא:

It was on such a day, that he came to the
house to do his work. No man of the
household was there in the house.

והוה כיומא הדין ועל לביתא למבדק בכתבי חשבניה
ולית אנש מאנשי ביתא תמן בביתא

11 ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין
איש מאנשי הבית שם בבית:

Rashi

ויהי כהיום הזה. כלומר, ויהי כאשר הגיע יום מיוחד, יום צחוק, יום איד שלהם, שהלכו כולם לבית עבודת אלילים, אמרה, אין
לי יום הגון להזקק ליוסף כהיום הזה, אמרה להם, חולה אני ואיני יכולה לילך:
לעשות מלאכתו. רב ושמואל, חד אמר מלאכתו ממש, וחד אמר לעשות צרכיו עמה, אלא שנראית לו דמות דיוקנו של אביו
וכו', כדאיתא במסכת סוטה (לו:):

She grabbed him by his garment,
saying, Be with me. He left his garment
in her hand, and fled, and he went
outside.

וַאֲחֲדָתָהּ בְּלְבוּשָׁהּ לְמִימֶר שָׁכֹב עִמִּי וְשָׁבָהּ
לְלְבוּשָׁהּ בִּידָהּ וַעֲרָק וּנְפֹק לְשׁוּקָא

It was when she saw that he left his
garment in her hand and had fled
outside,

וַהֲוָה כַּד חָזַת אֲרִי שָׁבָהּ לְלְבוּשָׁהּ בִּידָהּ וַעֲרָק
לְשׁוּקָא

that she called to the men of the
household and said to them, See, he
brought us a Hebrew man to mock us.
He came to be with me, and I called out
in a loud voice.

וַקָּרָת לְאֲנָשֵׁי בֵּיתָהּ וַאֲמָרַת לְהוֹן לְמִימֶר חָזוּ אִתִּי
לָנָא גְבָרָא עֲבָרָא לְחִיכָא בָּנָא עַל לְוָתִי לְמִשְׁכָּב עִמִּי
וַקָּרִית בְּקוֹלָא רַבָּא

12 וַתִּפְשְׁהוּ בְּבִגְדוֹ לְאֹמֶר שָׁכְבָה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בִּידָהּ
וַיֵּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה:

13 וַיְהִי כִּי רָאִתָּהּ כִּי־עֲזָב בְּגָדוֹ בִּידָהּ וַיֵּנָס הַחוּצָה:

14 וַתִּקְרָא לְאֲנָשֵׁי בֵּיתָהּ וַתֹּאמֶר לָהֶם לֹא־מָרָא רְאוּ הֵבִיא

לָנוּ אִישׁ עֲבָרִי לְצַחֵק בָּנוּ בָּא אֵלַי לְשָׁכֵב עִמִּי

to laugh
outright

וַאֲקָרָא בְּקוֹל גָּדוֹל:

Rashi
ראו הביא לנו. הרי זה לשון קצרה, הביא לנו, ולא פירש מי הביאו, ועל בעלה אומרת כן:
עברי. מעבר הנהר, מבני עבר (ב"ר מב, ח), (ס"א מעבר הנהר):

When he heard that I raised my voice
and cried out, he left his garment with
me, and fled and went outside.

וַהֲוָה כַּד שָׁמַע אֲרִי אֲרִימִית קוֹלִי וַקָּרִית וְשָׁבָהּ
לְלְבוּשָׁהּ לְוָתִי וַעֲרָק וּנְפֹק לְשׁוּקָא

15 וַיְהִי כִשְׁמָעוֹ כִּי־הִרִימֹתִי קוֹלִי וַאֲקָרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אֶצְלִי

וַיֵּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה:

She laid his garment near her until his master came home.

וַאֲחֶתְתָּהּ לְלְבוּשָׁהּ לְוֹתָהּ עַד דְּעַל רַבּוֹנָהּ לְבֵיתָהּ

16 וַתִּנַּח בְּגָדוֹ אֶצְלָהּ עַד־בּוֹא אֲדֹנָיו אֶל־בֵּיתוֹ:

Rashi

אדניו. של יוסף:

She spoke to him [her husband] according to these words, saying, The Hebrew slave came to me—the same one you brought into us—[he came to] mock me.

וּמְלִילַת עֲמָהּ כַּפְתָּגְמִיא הָאֵלִין לְמִימַר עַל לְוֹתֵי עֲבָדָא
עֲבָרָא דִּי אֵיתִיתָא לָנָא לְחִיכָא בִּי

17 וַתְּדַבֵּר אֵלָיו כְּדִבְרֵים הָאֵלֶּה לְאֹמֶר בָּא־אֵלַי הָעֶבֶד

הָעֶבְרִי אֲשֶׁר־הֵבֵאתָ לָנוּ לְצַחֵק בִּי:

Rashi

בא אלי. לצחק בי, העבד העברי אשר הבאת לנו:

When I raised my voice and cried out, he left his garment with me and fled outside.

וַהֲוֶה כַּד אָרִימִית קָלִי וְקָרִית וְשָׁבַקָהּ לְלְבוּשָׁהּ לְוֹתֵי
וְעָרַק לְשׁוּקָא

18 וַיְהִי כִּהְרִימִי קוֹלִי וְאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אֶצְלִי וַיֵּנָס

הַחוּצָה:

When his master heard the words of his wife which she spoke to him, saying, Your slave did such things to me, he became furious.

וַהֲוֶה כַּד שָׁמַע רַבּוֹנָהּ יֵת פְּתָגְמֵי אֶתְתָּהּ דִּי מְלִילַת
עֲמָהּ לְמִימַר כַּפְתָּגְמִיא הָאֵלִין עֲבַד לִי עֲבָדָא וְתַקָּף
רַגְזָהּ

19 וַיְהִי כִשְׁמָע אֲדֹנָיו אֶת־דִּבְרֵי אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר דִּבְרָה אֵלָיו

לְאֹמֶר כְּדִבְרֵים הָאֵלֶּה עָשָׂה לִי עֲבָדָא וַיַּחַר אָפוֹ:

Rashi

ויהי כשמוע אדניו וגו'. בשעת תשמיש אמרה לו כן, וזהו שאמרה, כדברים האלה עשה לי עבדך, עניני תשמיש כאלה:

Yoseif's master took him and placed him in the prison, the place where the king's prisoners were jailed. He remained there in the prison.

ונָסִיב רַבּוֹנָה דְיוֹסֶף יְתָה וַיהֲבִיה לְבֵית אַסִּירֵי אֶתֶר דִּי
אַסִּירֵי מִלְכָּא אַסִּירִין וְהָוָה תַּמָּן בְּבֵית אַסִּירֵי

Adonoy was with Yoseif, and extended kindness to him, granting him favor in the eyes of the prison chief.

וְהָוָה מִימְרָא דִּי בְּסַעֲדָה דְיוֹסֶף וְנָגַד לֵה חֶסֶדָּא
וַיהֲבֵה לְרַחֲמִין בְּעֵינֵי רַב בֵּית אַסִּירֵי

20 וַיִּקַּח אֲדֹנֵי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיִּתְּנֵהוּ אֶל-בֵּית הַסֹּהַר
מִקְוֹם אֲשֶׁר-אֲסוּרִי [אַסִּירִי] הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים
and they gave him moon forbidden

וַיהֲיִשֵּׁם בְּבֵית הַסֹּהַר:

21 וַיְהִי יְהוָה אֶת-יוֹסֵף וַיְטַ אֵלָיו חֶסֶד וַיִּתֵּן חָזוֹ בְּעֵינֵי שָׂר
בֵּית-הַסֹּהַר :
a dungeon

Rashi

ויט אליו חסד. שהיה מקובל לכל רואיו, לשון כלה נאה וחסודה שבמשנה:

The prison chief gave Yoseif control over all the prisoners in the prison, and everything that had to be done there, he was the one who did it.

וַיְהִי רַב בֵּית אַסִּירֵי בִידָא דְיוֹסֶף יֵת כָּל אַסִּירָא דִּי
בְּבֵית אַסִּירֵי וַיֵּת כָּל דִּי עֲבָדִין תַּמָּן עַל מִימְרָה הָוָה
מִתְעַבֵּד

22 וַיִּתֵּן שָׂר בֵּית-הַסֹּהַר בְּיַד-יוֹסֵף אֶת כָּל-הָאֲסוּרִים אֲשֶׁר
בְּבֵית הַסֹּהַר וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר עוֹשִׂים שָׁם הוּא הָיָה עוֹשֶׂה:

Rashi

הוא היה עושה. כתרגומו במימריה הוה מתעביד:

The prison chief did not have to look after anything that was under his hand, because Adonoy was with him and whatever he did, Adonoy made him succeed.

לִית רַב בֵּית אַסִּירֵי חֲזִי יֵת כָּל סָרְחֹן בִּידָה בְּדִי
מִימְרָא דִּי בְּסַעֲדָה וְדִי הוּא עֲבָד יֵי מַצְלָח

23 אֵין | שָׂר בֵּית-הַסֹּהַר רָאָה אֶת-כָּל-מְאוּמָה בִּידּוֹ

בְּאֲשֶׁר יְהוָה אֵתוֹ וְאֲשֶׁר-הוּא עוֹשֶׂה יְהוָה מַצְלִיחַ: (ס)

באשר ה' אתו. בשביל שה' אתו:

שביעי

בראשית 40

After these events, an offense was committed by the Egyptian king's butler and baker against their master, the king of Egypt.

drink

1 וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חֲטָאוּ מִשְׁקָה

to cook

מֶלֶךְ-מִצְרַיִם וְהָאֹפֶה לְאֲדֹנֵיהֶם לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם:

וַהֲוֶה בְּתֵר פְּתֻגְמֵיָא הָאֵלִין סְרַחוּ שְׁקִיָּא מֶלְכָּא

דְּמִצְרַיִם וְנִחְתּוּמָא לְרַבּוּנֵיהוֹן לְמֶלְכָּא דְּמִצְרַיִם

Rashi

אחר הדברים האלה. לפי שהרגילה אותה ארורה את הצדיק בפי כלם לדבר בו בגנותו, הביא להם הקב"ה סורחנם של אלו, שיפנו אליהם ולא אליו, ועוד שתבוא הרווחה לצדיק על ידיהם: חטאו. זה נמצא זכוב בפיילי פוטירין שלו, וזה נמצא צרור בגלוסקין שלו: והאופה. את פת המלך, ואין לשון אפייה אלא בפת, ובלע"ז פיסטור:

Pharaoh was enraged at his two officials, the chief butler and the chief baker.

2 וַיִּקְצֹף פַּרְעֹה עַל שְׁנֵי סְרִיסָיו עַל שֶׁר הַמִּשְׁקִים וְעַל

שֶׁר הָאֹפִים:

וַיִּגְזַר פַּרְעֹה עַל תְּרֵין רַב־בְּנוֹהֵי עַל רַב שְׁקִי וְעַל רַב

נִחְתּוּמֵי

He placed them under guard in the house of the chief executioner, in the prison, where Yoseif was imprisoned.

וַיֵּהָב יִתְהוֹן בְּמִטְרָא בֵּית רַב קְטוּלִיָּא לְבֵית אֲסִירֵי

אֶתְרֵי דֵי יוֹסֵף אֲסִיר תַּמָּן

The chief of the slaughterers appointed Yoseif to be with them and he served them. They were under guard for a period of time.

וּמִנֵּי רַב קְטוּלִיָּא יֵת יוֹסֵף עֲמָהוֹן וְשִׁמְשׁ יִתְהוֹן וְהוּוּ

יוֹמִין בְּמִטְרָא

3 וַיִּתֵּן אֹתָם בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר הַטִּבְחִים אֶל־בֵּית

a dungeon
הַסֵּהָר מִקְוֹם אֲשֶׁר יוֹסֵף אֲסוּר שָׁם:

4 וַיִּפְקֹד שַׂר הַטִּבְחִים אֶת־יוֹסֵף אֹתָם וַיִּשְׁרֹת אֹתָם וַיְהִיו

יָמִים בְּמִשְׁמַר:

Rashi

ויפקד שר הטבחים וגו'. להיות אתם:

ויהיו ימים במשמר. שנים עשר חדש:

The two of them had a dream. Each of them had his dream on the same night, each man according to the interpretation of his dream, the butler and the baker of the king of Egypt, who were imprisoned in the prison.

וַיַּחְלְמוּ חֲלֹמָא תַרְוֵיהוֹן גָּבַר חֲלֵמָה בְּלִילְיָא חַד גָּבַר

כְּפוּשְׁרֵן חֲלֵמָה שְׁקִיא וְנִחְתּוּמָא דֵי לְמַלְכָּא דְּמִצְרַיִם

דֵי אֲסִירִין בְּבֵית אֲסִירֵי

5 וַיַּחְלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלִילְיָא אֶחָד אִישׁ

solution
כְּפַתְרוֹן חֲלֹמוֹ הַמִּשְׁקָה וְהָאָפָה אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם

אֲשֶׁר אֲסוּרִים בְּבֵית הַסֵּהָר:

Rashi

ויחלמו חלום שניהם. ויחלמו שניהם חלום, זהו פשוטו. ומדרשו, כל אחד חלם חלום שניהם, שחלם את חלומו ופתרון חבירו,

זה שנאמר וירא שר האופים כי טוב פתר:

איש כפתרון חלומו. כל אחד חלם חלום הדומה לפתרון העתיד לבא עליהם:

Yoseif came to them in the morning,
and he saw them, and behold they were
troubled.

וַיָּבֹא אֵלֵיהֶם יוֹסֵף בֹּקֶר וַיֵּרָא אֹתָם וְהֵנָּה זָעִפִּים
נִסְיִין

6 וַיָּבֹא אֵלֵיהֶם יוֹסֵף בֹּקֶר וַיֵּרָא אֹתָם וְהֵנָּה זָעִפִּים : properly

Rashi

זועפים. עצבים, כמו סר וזעף (מלכים-א כ, ד), זעף ה' אשא (מיכה ז, ט):

He asked Pharaoh's officials, who were
with him, under guard in his master's
house, saying, Why do you look so bad
today?

וַיִּשְׁאַל אֶת-סֹרִיסֵי פַרְעֹה אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּמִשְׁמַר בֵּית
לְמִימָר מָה דִּין אֲפִיכֹן בִּישִׁין יוֹמָא דִּין

7 וַיִּשְׁאַל אֶת-סֹרִיסֵי פַרְעֹה אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּמִשְׁמַר בֵּית

אֲדֹנָיו לֵאמֹר מָדוּעַ פְּנִיכֶם רָעִים הַיּוֹם:

They said to him, We had a dream, and
there is no interpreter of it. Yoseif said
to them, Do not interpretations belong
to God. Tell them to me, please.

וַיֹּאמְרוּ לֵה חֲלֵמָא חֲלֵמָנָא וּפָשֶׁר לִית לֵה וַאֲמַר לְהוֹן
יוֹסֵף הֲלָא מִן קֳדָם יי פּוֹשְׁרוֹן חֲלֵמִיָּא אֲשַׁתְּעוּ כְּעֵן לִי

8 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלֹם חֲלֵמָנוּ וּפִתֵּר אֵין אִתּוֹ וַיֹּאמֶר to open up

אֵלֵהֶם יוֹסֵף הֲלֹא לְאֱלֹהִים פְּתֻרִים סִפְרוּנָא לִי:

The butler told his dream to Yoseif. He
said to him, In my dream, behold a
grape vine was before me.

וַאֲשַׁתְּעִי רַב שְׂקִי יֵת חֲלֵמָה לְיוֹסֵף וַאֲמַר לֵה בְּחֻלְמִי
וְהָא גּוּפְנָא קֳדָמִי

9 וַיִּסְפֹּר שְׂרֵה-הַמִּשְׁקִים אֶת-חֲלֵמֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ

בְּחֻלְמִי וְהִנֵּה-גֶפֶן לִפְנֵי:

On the vine there were three branches,
as if budding, its blossoms blooming,
and its clusters ripening into grapes.

10 וּבִגְפֹן שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִם וְהָיָה כְּפֹרַחַת עֲלֵתָהּ
a tendril
cluster of
a grape grapes properly hawk
נֶצֶה הִבְשִׁילוּ אֲשַׁכְּלֶתֶיהָ עֲנָבִים :

וּבִגְפֹנָא תִלְתָּא שְׁבִשִׁין וְהָיָה כְּדִ אֶפְרַחַת אֶפְקָת
לְבָלְבִין וְאֶנִּיצַת נִץ בְּשִׁילוּ אֲתַכְלֶתֶהָ עֲנָבִין

Rashi

שריגם. זמורות ארוכות שקורין וידי"ן:

והיא כפרחת. דומה לפורחת והיא כפורחת,

נדמה לי בחלומי כאלו היא פורחת, ואחר הפרח עלתה נצה ונעשה סמדר, אשפני"ר בלע"ז, ואחר כך הבשילו, והיא כד
אפרחת אפיקת לבלבין, עד כאן תרגום של פורחת. נץ גדול מפרח, כדכתיב ובסר גמל יהיה נצה (ישעיה יח, ה), וכתיב ויצא
פרח, והדר ויצץ ציץ (במדבר יז, כד):

Pharaoh's cup was in my hand. I took
the grapes and squeezed them into
Pharaoh's cup. I then placed the cup
into Pharaoh's hand.

11 וְכֹס פִּרְעֹה בְיָדִי וָאֶקַּח אֶת־הָעֲנָבִים וָאֲשַׁחַט אֹתָם
אֶל־כֹּס פִּרְעֹה וָאֵתֵּן אֶת־הַכֹּס עַל־כַּף פִּרְעֹה:

וְכֹסָא דְפִרְעָה בְיָדִי וְנִסִּיבִת יָת עֲנָבֵי וְעֲצָרִית יְתֵהוֹן
לְכֹסָא דְפִרְעָה וְיִהְיִית יָת כֹּסָא עַל יָדָא דְפִרְעָה

Rashi

ואשחט. כתרגומו ועצרית, והרבה יש בלשון משנה:

Yoseif said to him, This is its
interpretation: The three branches are
three days.

12 וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף זֶה פִּתְרוֹנוֹ שְׁלֹשֶׁת הַשָּׂרָגִים שְׁלֹשֶׁת
יָמִים הֵם:

וַיֹּאמֶר לֵיהּ יוֹסֵף דִּין פִּשְׁרֵיהּ תִּלְתָּא שְׁבִשִׁין תִּלְתָּא יוֹמִין
אֲנוּן

Rashi

שלוש ימים הם. סימן הם לך לשלוש ימים. ויש מדרשי אגדה הרבה (חולין צב.):

In another three days, Pharaoh will lift your head, and restore you to your position. You will place Pharaoh's cup in his hand, as was your previous practice when you were his butler.

בְּסוֹף תְּלָתָא יוֹמִין יִדְכַּר פַּרְעֹה יְת רִישׁוֹ וַיְתִיבֶנּוּ עַל
שְׂמוֹשׁוֹ וַתֵּתֶן כֶּסֶף דְּפַרְעֹה בְּיָדָהּ כִּהְלַכְתָּא קִדְמָאָה
דִּי הָיִיתָא מְשָׁקֵי לָהּ

13 בַּעֲדוֹ | שְׁלֹשֶׁת יָמִים יֵשָׁא פַרְעֹה אֶת־רֹאשׁוֹ וְהָשִׁיבֶךָ
עַל־כַּנּוֹךְ וְנָתַתְּ כּוֹס־פַּרְעֹה בְּיָדוֹ כַּמִּשְׁפָּט הָרָאוּשׁוֹן אֲשֶׁר
הָיִיתָ מְשָׁקֶהוּ:

Rashi

ישא פרעה את ראשו. לשון חשבון, כשיפקוד שאר עבדיו לשרת לפניו בסעודה, ימנה אותך עמהם:
כנך. בסיס שלך ומושבך:

But remember me when things go well with you. Please deal kindly with me, and mention me to Pharaoh, and take me out of this house.

אֱלֹהֵי תִדְכַּרְנִי עִמָּךְ כִּד יֵיטֵב לָךְ וַתַּעֲבֹד כְּעֵן עָמִי
טִיבוּ וַתְּדַכַּר עָלַי קִדָּם פַּרְעֹה וַתִּפְקַנְנִי מִן בֵּית אֲסִירָא
הַדִּין

14 כִּי אִם־זִכְרְתָנִי אִתָּךְ כַּאֲשֶׁר יֵיטֵב לָךְ וַעֲשִׂיתָ־נָא עִמָּדִי
חֶסֶד וְהִזְכַּרְתָּנִי אֶל־פַּרְעֹה וְהוֹצֵאתָנִי מִן־הַבַּיִת הַזֶּה:

Rashi

כי אם זכרתני אתך. אשר אם זכרתני אתך, מאחר שייטב לך כפתרוני:
ועשית נא עמדי חסד. אין נא אלא לשון בקשה:

I was kidnaped from the land of the Hebrews, and here I have also done nothing that they should have put me in this dungeon.

אֲרִי מִגְנֹב גִּנְבָנָא מֵאַרְעָא דְעִבְרָאִי וְאִי הָכָא לֹא
עָבַדְתִּי מִדְּעַם אֲרִי שְׂוִיאוּ יְתִי בְּבֵית אֲסִירִי

15 כִּי־גִנֹּב גִּנְבְּתִי מֵאַרְצֵי הָעִבְרִים וְגַם־פֹּה לֹא־עָשִׂיתִי
מֵאוּמָה כִּי־שָׂמוּ אֹתִי בַּבּוֹר:

The chief baker saw that he interpreted well. He said to Yoseif, I, too, dreamed. Behold there were three fancy baskets on my head.

וַחֲזָא רַב נְחֻמִּי אֲרִי יָאוֹת פֶּשֶׁר וַאֲמַר לְיוֹסֵף אֵף
אֲנִי בַחֲלוֹמִי וְהֵא תִלְתָּא סִלִּין דְּחִירוּ עַל רִישִׁי

16 וַיֵּרָא שְׂרֵה־אֲפִים כִּי טוֹב פָּתַר וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹסֵף אֵף־אֲנִי
בַחֲלוֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סִלִּי ^{white bread} חֲרִי ^{basket} עַל־רִאשִׁי:

Rashi

סלי חורי. סלים של נצרים קלופים חורין חורין, ובמקומנו יש הרבה, ודרך מוכרי פת כסנין שקורין אובלי"ש, לתתם באותן סלים:

In the top basket there were various kinds of food for Pharaoh, consisting of baked goods, and the bird was eating them from the basket that was on my head.

וּבְסִלָּא עֲלֵאָה מְכַל מִיכַל פְּרָעָה עוֹכֵד נְחֻתוֹם וְעוֹפֵא
אֲכַל יְתֵהוּן מִן סִלָּא מַעֲלֵי רִישִׁי

17 וּבִסֵּל הָעֲלִיּוֹן מְכַל מֵאֲכַל פְּרָעָה מַעֲשֶׂה אִפֶּה וְהָעוֹף
אֲכַל אֹתָם מִן־הַסֵּל מַעַל רִאשִׁי:

Yoseif replied and said, This is its interpretation: The three baskets represent three days.

וַאֲתַב יוֹסֵף וַאֲמַר דִּין פִּשְׁרָנָה תִלְתָּא סִלִּין תִּלְתָּא יוֹמִין
אַנּוֹן

18 וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה פִּתְרֹנוֹ שְׁלֹשֶׁת הַסִּלִּים שְׁלֹשֶׁת
יָמִים הֵם:

In another three days, Pharaoh will lift your head from off you. He will hang you on a tree, and the bird will eat your flesh from off you.

בְּסוֹף תִּלְתָּא יוֹמִין יַעֲדִי פְרָעָה יֵת רִישְׁךָ מִנֶּךָ וַיִּצְלֹב
יְתֶךָ עַל צְלִיבָא וַיִּכּוֹל עוֹפֵא יֵת בְּשָׂרְךָ מִנֶּךָ

19 בְּעוֹד | שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פְרָעָה אֶת־רִאשְׁךָ מֵעֲלֶיךָ
וְתִלֶּה אוֹתְךָ עַל־עֵץ וְאֲכַל הָעוֹף אֶת־בְּשָׂרְךָ מֵעֲלֶיךָ:

It was on the third day, which was Pharaoh's birthday, that he [Pharaoh] made a feast for all his servants. He lifted the head of the chief butler, and the head of the chief baker among his servants.

וַהֲיָה בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה יוֹמָא בֵּית וְלֵדָא דְּפֶרְעָה וְעַבְדֵּי
מִשְׁתָּה לְכָל-עַבְדָּיו וַיִּשָּׂא אֶת-רֹאשׁ | שָׁר הַמִּשְׁקִים
וְאֶת-רֹאשׁ שָׁר הָאֲפִים בְּתוֹךְ עַבְדָּיו:

Rashi

יום הולדת את פרעה. יום לידתו, וקורין לו יום גינוסא. ולשון הולדת, לפי שאין הולד נולד אלא על ידי אחרים, שהחיה מילדת את האשה, ועל כן החיה נקראת מילדת, וכן ומוֹלְדוֹתֶיךָ בְּיוֹם הוֹלָדְתָּ אוֹתָךְ (יחזקאל טז, ד), וכן אַחֲרֵי הַכֶּבֶס אֵת הַנֶּגַע (ויקרא יג, נה), שכיבוסו על ידי אחרים:
וישא את ראש וגו'. מנאם עם שאר עבדיו, שהיה מונה המשרתים שישרתו לו בסעודתו, וזכר את אלו בתוכם, כמו שאו אֵת ראש, לשון מנין:

He restored the chief butler to his position, and he presented the cup into Pharaoh's hand.

וַאֲתִיב יֵת רַב שָׁקִי עַל שְׁקִיּוֹתָהּ וַיֵּהֵב יֵת כֶּסֶּא עַל
יָדָא דְּפֶרְעָה

The chief baker, he hung, just as Yoseif had interpreted to them.

וַיֵּת רַב נְחֹתוּמֵי צֹלֵב כְּמָא דִּי פִשֶׁר לְהוֹן יוֹסֵף

[However] the chief butler did not remember Yoseif, but forgot him.

וְלֹא דְּכִיר רַב שָׁקִי יֵת יוֹסֵף וְאַנְשִׁיהּ

20 וַיְהִי | בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי יוֹם הַלֵּדָת אֶת-פֶּרְעָה וַיַּעַשׂ

מִשְׁתֶּה לְכָל-עַבְדָּיו וַיִּשָּׂא אֶת-רֹאשׁ | שָׁר הַמִּשְׁקִים

וְאֶת-רֹאשׁ שָׁר הָאֲפִים בְּתוֹךְ עַבְדָּיו:

21 וַיָּשֻׁב אֶת-שָׁר הַמִּשְׁקִים עַל-מִשְׁקָהוּ וַיִּתֵּן הַכֶּסֶּא עַל-כַּף

פֶּרְעָה:

22 וְאֵת שָׁר הָאֲפִים תָּלָה כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָהֶם יוֹסֵף:

23 וְלֹא-זָכַר שָׂר-הַמִּשְׁקִים אֶת-יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ: (פ)

Rashi

ולא זכר שר המשקים. בו ביום:

וישכחהו. לאחר מכאן, מפני שתלה בו יוסף לזכרו, הוזקק להיות אסור שתי שנים, שנאמר אֲשֶׁרִי הִגְבֵּר אֲשֶׁר שָׁם ה' מִבְּטָחוֹ
וְלֹא פָנָה אֶל רִקְבָּיִם (תהלים מ, ה), ולא בטח על מצרים הקרויים רהב:

הפטרה — עמוס

Amos 2:6-3:8

הפטרה

עמוס 2

Thus saith the LORD: For three
transgressions of Israel, Yea, for four, I
will not reverse it: Because they sell the
righteous for silver, And the needy for a
pair of shoes;

That pant after the dust of the earth on
the head of the poor, And turn aside
the way of the humble; And a man and
his father go unto the same maid, To
profane My holy name; .

And they lay themselves down beside
every altar Upon clothes taken in
pledge, And in the house of their God
they drink The wine of them that have
been fined.

6 כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל־אַרְבָּעָה

properly

לֹא אָשִׁיבֵנּוּ עַל־מִכְרָם בְּכֶסֶף צְדִיק וְאֶבְיוֹן בְּעֵבֶר

נִעְלָיִם:

depressed

to inhale
eagerly

7 הַשֹּׁאֲפִים עַל־עֲפַר־אֲרֶץ בְּרֹאשׁ דָּלִים וְדָרַף עֲנָוִים

יָטוּ וְאִישׁ וְאָבִיו יִלְכוּ אֶל־הַנַּעֲרָה לְמַעַן חַלֵּל אֶת־שֵׁם

קִדְשִׁי:

properly

8 וְעַל־בְּגָדִים חִבְלִים יָטוּ אֶצֶל כָּל־מִזְבֵּחַ וַיִּין עֲנוּשִׁים

יִשְׁתּוּ בֵּית אֱלֹהֵיהֶם:

Yet destroyed I the Amorite before
them, Whose height was like the height
of the cedars, And he was strong as the
oaks; Yet I destroyed his fruit from
above, And his roots from beneath.

Also I brought you up out of the land of
Egypt, And led you forty years in the
wilderness, To possess the land of the
Amorites.

And I raised up of your sons for
prophets, And of your young men for
Nazirites. Is it not even thus, O ye
children of Israel? Saith the LORD.

But ye gave the Nazirites wine to drink;
And commanded the prophets, saying:
'Prophecy not.'

Behold, I will make it creak under you,
As a cart creaketh that is full of sheaves.

And flight shall fail the swift, And the
strong shall not exert his strength,
Neither shall the mighty deliver
himself;

Neither shall he stand that handleth the
bow; And he that is swift of foot shall
not deliver himself; Neither shall he that
rideth the horse deliver himself;

9 וְאַנְכִי הִשְׁמַדְתִּי אֶת־הָאֱמֹרִי מִפְּנֵיהֶם אֲשֶׁר כְּגִבֹּהַ

אֲרוֹזִים גְּבוֹהוּ וְחֹסֶן הוּא ^{oak} כְּאַלּוֹנִים וְאֲשַׁמִּיד פְּרִיָּו
^{a root} מִמַּעַל וְשָׂרָשָׁיו מִתַּחַת:

10 וְאַנְכִי הִעֲלִיתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאוֹלֹךְ אֶתְכֶם

בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה לָרֶשֶׁת אֶת־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי:

11 וְאָקִים מִבְּנֵיכֶם לְנָבִיאִים וּמִבְּחֹרֵיכֶם לְנָזִירִים הָאֵף ^{nazirite}

אֵין־זֹאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נֹאמְרֵיהֶּוּ:

12 וְתִשְׁקֹוּ אֶת־הַנָּזִירִים יַיִן וְעַל־הַנְּבִיאִים צִוִּיתֶם לֵאמֹר לֹא

תִּנְבְּאוּ:

13 הִנֵּה אֲנֹכִי מַעֲרִיכָה ^{to pack} תַּחְתֵּיכֶם כַּאֲשֶׁר תַּעֲרִיךְ הָעֲגֻלָּה

הַמְּלֵאָה לָּהּ ^{a bunch of grain} עֲמִיר :

14 וְאַבֵּד מְנוּס ^{refuge} מִקָּל וְחֹזֶק לֹא־יִאֲמָץ ^{to be alert} כְּחֹזֶק וְגִבּוֹר

לֹא־יִמְלֹט נַפְשׁוֹ:

15 וְתִפֹּשׁ הַקֶּשֶׁת לֹא יַעֲמֵד וְקַל בְּרַגְלָיו לֹא יִמְלֹט וְרֹכֵב

הַסּוֹס לֹא יִמְלֹט נַפְשׁוֹ:

And he that is courageous among the
mighty Shall flee away naked in that
day, Saith the LORD.

16 וְאִמִּין לְבוֹ בְּגִבּוֹרִים עָרוֹם יָנוּס בְּיוֹם־הַהוּא ^{nude} ^{brave}

נֶאֱמַר־יְהוָה: (פ)

עמוס 3

Hear this word that the LORD hath
spoken against you, O children of Israel,
against the whole family which I
brought up out of the land of Egypt,
saying:

1 שְׁמַעוּ אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל עַל כָּל־הַמִּשְׁפָּחָה אֲשֶׁר הֵעֵלִיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לֵאמֹר:

You only have I known of all the
families of the earth; Therefore I will
visit upon you all your iniquities.

2 רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכָּל מִשְׁפָּחוֹת הָאָדָמָה עַל־כֵּן אֶפְקֹד
עֲלֵיכֶם אֶת כָּל־עֲוֹנוֹתֵיכֶם:

Will two walk together, Except they
have agreed?

3 הֵילְכוּ שְׁנַיִם יַחְדָּו בְּלֹא־אִם־ נֹעֲדוּ : ^{to fix upon}

Will a lion roar in the forest, When he
hath no prey? Will a young lion give
forth his voice out of his den, If he have
taken nothing?

4 הֵישָׁאֵג אַרְיֵה בְּעֵר וְטָרַף אִין לוֹ הֵיטָן כְּפִיר ^{young lion} ^{to rumble or moan}
קוֹלוֹ מִמְעֵנְתּוֹ בְּלֹא־אִם־לֶכֶד: ^{dwelling place}

Will a bird fall in a snare upon the
earth, Where there is no lure for it? Will
a snare spring up from the ground, And
have taken nothing at all?

5 הֵתַפֵּל צֹפּוֹר עַל־פֶּחַ הָאָרֶץ וּמוֹקֵשׁ אִין לָהּ ^{landmine} ^{a little bird}
הֵינְעֵלָה־פֶּחַ מִן־הָאָדָמָה וְלֶכֶד לֹא יִלְכּוּד:

Shall the horn be blown in a city, And
the people not tremble? Shall evil befall
a city, And the LORD hath not done it?

6 אִם־יִתְקַע שׁוֹפָר בְּעֵר וְעַם לֹא יִחְרְדוּ אִם־תִּהְיֶה ^{to shudder with terror}
רָעָה בְּעֵר וַיְהִי לֹא עָשָׂה:

For the Lord GOD will do nothing, But
He revealeth His counsel unto His
servants the prophets.

The lion hath roared, Who will not fear?
The Lord GOD hath spoken, Who can
but prophesy?

secret

7 כִּי לֹא יַעֲשֶׂה אֱלֹהֵי יְהוָה דְּבַר כִּי אִם־גִּלָּה סודוֹ

אֶל־עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים:

8 אֲרִיָּה שָׁאֵג מִי לֹא יִירָא אֱלֹהֵי יְהוָה דִּבֶּר מִי לֹא יִנָּבֵא: